

ОСНОВА

ВИПУСК 2

ОСНОВИ КУЛЬТУРИ
І ТЕХНІКИ УСНОГО
МОВЛЕННЯ

С. І. ДОРОШЕНКО

«ВИБРАЄМО УКРАЇНСЬКУ МОВУ ТА ЛІТЕРАТУРУ»

УДК 37.016+811.161.2

ББК 74.26+81.2УКР

Д69

Автор:

Дорошенко С. І., доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди,
заслужений діяч науки і техніки України

Рецензенти:

Вашуленко М. С., доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і методики початкової освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка, дійсний член НАПН України;
Мацько Л. І., доктор філологічних наук, професор, академік
НАПН України, завідувач кафедри стилістики Київського національ-
ного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Дорошенко С. І.

Д69 **Основи культури і техніки усного мовлення. Випуск 2 /**
С. І. Дорошенко. — Х. : Вид. група «Основа», 2013. —
144 с. — (Б-ка журн. «Вивчаємо українську мову та лі-
тературу» ; Вип. 10 (119)).

ISBN 978-617-00-1932-5

Посібник містить теоретичні засади і рекомендації до практичного оволодіння інтонаційними компонентами усного мовлення: голосом, силою, висотою, темпом, тембром, а також основами дикції й орфоєпії української мови. Практичну спрямованість посібника визначають вправи, завдання і рекомендації до кожного з підрозділів, виконання яких сприятиме закріпленню нормативних артикуляційних ознак звуків української мови.

Для вчителів української мови та літератури шкіл різних типів, керівників методичних об'єднань, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

УДК 37.016+811.161.2

ББК 74.26+81.2УКР

ISBN 978-617-00-1932-5

© Дорошенко С. І., 2013

© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2013

Зміст

ОЗНАКИ КУЛЬТУРИ УСНОГО МОВЛЕННЯ	4
Загальна характеристика	4
Правильність наголошування	11
За наголосом розрізняють значення слів	18
Слова з подвійним наголосом	24
Рекомендації щодо вживання окремих словотворчих засобів	28
Приклади неправильного використання морфологічних одиниць ...	32
Випадки недотримання синтаксичних правил	43
Подолання інтерференції	53
Кальковані слова непотрібні, якщо є власні	61
Невиправдане вживання діалектизмів	70
Точність усного мовлення	77
У розрізненні паронімів — запорака точності слововживання	83
Залежність логічності мовлення від відповідності значення слова передаваній ситуації	93
Логічність — у тому, щоб ужите слово не суперечило змісту й організації речення	97
Дотримання причиново-наслідкових зв'язків — важлива вимога логічності мовлення	105
Дохідливість усного мовлення	110
Повторення однакових слів збіднює мовлення. Синонім — засіб урізноманітнення викладу	117
Повторення слів й однокореневих словотвірних лексем припустиме. Але обґрунтоване	125
Образність допомагає краще усвідомити висловлене	131
Синтаксичні засоби поживлення викладу	140